

PŘETLAK

STUDENTSKÝ INFORMAČNÍ SERVIS 1989 OLOMOUC

7. PROSINCE

11

CESTA K DEMOKRACII

Všenárodní hnutí nebo vláda odborníků?

Před několika dny - ještě na počátku dění - jsem poslouchal jednoho člověka (patrně dělníka), komentujícího jeden náš plakát: Pravda zvítězí. Říkal asi toto - ano, pravda zvítězí. Pravda vždy zvítězí. Protože všechno, co zvítězí je nakonec pravda.

Tato myšlenka není nová. Ale až do posledních dnů jsem byl zvyklý ji slyšet z trochu jiných úst - z úst disidentů, z myšlenek lidí, kteří před dvaceti lety v překvapivě krátkém okamžiku prošli oběma tábory: táborem vítězů i táborem poražených. Oni, nedávní vítězové, se najednou ptali: Co se děje s pravdou poražených? Kam se ztrácí v dějinách?

Vyvstává tu otázka, kterou si musíme položit sami dříve, než nám ji vmete do tváře protivník: vyhraje-li, já v to pevně věřím, kdo bude poražený? Zvítězíme-li tak vlastně nad kým?

Tato otázka má daleko hlubší dosah, než je oblast politické moci. Protože naše veselá revoluce, jak jí někdy říkáme, se dosud revolucí politickou nestala. Dosud je to především revoluce svědomí, revoluce mravní. Ale přesto každý den, někdy téměř na každém kroku potkávám ty poražené. Není tomu proto, že bych se pohyboval v kancelářích aparátu KSČ, VB, STB, LM a jak se všechny ty instituce jmenují. Naopak nad těmito lidmi jsme dosud nezvítězili a zvítězit nad nimi můžeme pouze důsledným politickým bojem. Lidé, kteří jsou poraženími (používám 7. pádu, označujícího jevy přechodné) jsou mnohdy lidé, kteří jsou s námi, podporují nás a nejen to, jsou to i mnozí z nás, stávkujících studentů UP.

Jsou to totiž lidé, kteří se přímo za poražené označují, říkají totiž - teď jste se pustili do boje o moc, teď vítězíte, teď získáváte pozice, teď máte pravdu. Vstoupili jsme společně do stávky a tak proti vám nepůjdeme. A možná i zvítězíte a pak budete mít moc, ale nás se to netýká. My budeme dál jezdit na hory a skládat zkoušky pokud možno v řádném období. Tito lidé totiž nevzali náš boj i za svůj boj. Za každé situace, ať to dopadne jakkoliv, budou říkat, že je dějiny převálcovaly. Protože oni nerozhodují. Rozhoduje, kdo má mikrofón a uděluje slovo. Tak je tomu od věku. I tyto lidé požadují pluralismus a svobodné volby. Jednotně až do svobodných voleb. Pak vás zvolíme, vy to vezmete za zdiskreditované komunisty a budeme mít demokracii zajištěnou.

Milí čtenáři,

určitě se díváte, v jaké nové (lepší) formě se k vám PŘETLAK dostává. Inu, vývoj nezastavíte. Od jednoduché samizdatové formy, přes pokusy o tištěné titulní stránky se PŘETLAK dostává do podoby opravdových novin. Tohle by ovšem nebylo možné bez fandovství našich kamarádů tiskařů z Moravských tiskařských závodů a nešlo by to koneckonců ani bez povolení ONV.

Ale jak vidíte, všechno klaplo. Chceme, aby se k vám dostávalo mnohem více informací (z druhé strany), ze života a činnosti stávkujících studentů i z minulosti zcela nedávné. Je mnoho neznámých a neobjasněných událostí let minulých, na které chceme ukázat prstem. Také chceme na stránkách zachytit prchavý okamžik dnešních dnů fotografiemi i studentským humorem. Takže se máte na co těšit.

Na vaši přízeň se těší redakce

Samozřejmě. Jak jinak. Nechceme špatného pastýře, chceme dobrého pastýře. Dejte nám dobrého pastýře a budeme se mít dobře - bude spravedlnost, blahobyt, demokracie a pluralismus.

Jenže demokracie znamená vládu lidu a ne pastýřů. A já tady zpochybňuji, že si je lid schopen vládnout. Patrně tedy nejsem demokrat. Nejsi demokrat - co tu tedy mezi námi chceš? Demokrat není, komunista taky ne, to se na něj tedy podívejme.

Ale dost. Nebudu si tady demagogicky pohrávat s hlasem lidu, s hlasem mlčící většiny. Chtěl jsem vlastně jen zauvažovat,

odkud se bere ta potřeba pastýřů. Dobrý pastýř se o nás dobře postará. Dobrý pastýř musí být odborník. Jsme vzdělaní lidé, lidé pro třetí tisíciletí a chceme proto vládu odborníků. Přiznáváme si, že jsme poněkud zchudlí a zaostali, taky dost nevzdělaní - a proto ať nastoupí odborníci. Ber kde ber. Ať jen honem opustí své úkryty a kanceláře, kde přečkali 20 let zběsilé normalizace a chopí se vlády.

Dobrý pastýř bude pečovat o můj duchovní i tělesný blahobyt, a proto ho chci být poslušen. Chci ho býti poslušen - a proto ať žije demokracie a pluralismus, aby ze svobodné soutěže pastýřů mohl vzejít pastýř nejlepší.

A ještě něco. I ti nejstatečnější a nejpilnější z nás mají už dost politiky. Z diskuse v MF (2. 12. 1989): Š. Pánek: „Prosím vás, my se opravdu rádi do škol vrátíme. Nejsme žádní politici... Politik, ten musí mít hrozně smutnej život. To bych nemohl.“ Nedůvěra k politice. Samozřejmě, my teď děláme něžnou a veselou revoluci, ale pochopitelně počítáme s tím, že to za chvíli skončí, pak nastoupí politici, a to bude ta šedá praxe. A s tím nechceme mít nic společného. I když víme, že to nutně.

Proboha! Další strašidlo, důsledek desetiletí totalismu se zvedá jakoby v lůně opačného tábora. Zeptejte se T. G. Masaryka, našeho nejlepšího politika za posledních 500 let, někdy litoval, že nezůstal hvězdářem. Zeptejte se Jana Masaryka, jestli se mu jeho život zdál smutný. Zeptejte se M. R. Štefánika, jestli se mu jeho dlouhý a sysifovský boj zdál marným. Zeptejte se Karla Kramáře, jestli litoval, že za své politické činnosti přišel o veškerý svůj majetek. Ano byla doba, kdy politik mohl politikou i zchudnout. A konec konců zeptejte se i K. H. Borovského, jestli jsme tu smutnou a nudnou práci politikou neměli radši přenechat carovi a jeho policii a pořádat veselé vlastenecké bály a rozkošné vlastenecké výlety na staroslavná místa naší vlasti.

Proč politiku? Není morálnější psát satiry na mocichtivé kariéristy a sám pět Písně otrocka? Místo na národním Šlavině navěky zaručeno, že ano, pane Sv. Čechu.

Zvon politicon, živočichů politický. Podle Platóna má mít ideální samosprávná polis asi tak dvacet až třicet tisíc lidí. Takhle bychom Prahu, naši Prahu, neměli. Dnes po dvou a půl tisíci letech politického života v tom lítáme až po uši. Ano, byly takové pokusy tento stav zapřít a vytvořit všesvětovou říši, tisíciletou říši, nejdokonalejší společnost.

Fiasko jednoho takového pokusu skoncovat s politikou právě prožíváme. Nějak se nám v tom státně bez politiky nelíbilo.

Nesnáme se ho tedy rychle nahradit jeho novou, trochu nablýskanější verzí. Otevřeli jsme dveře. Stálo nás to hodně odvahy a museli jsme přemoci přímo ochromující strach. Přemožte ještě větší, ještě hlubší, protože ještě iracionálnější strach a vstupme.

Tomáš Hyjánek
př. fak., 5. ročník

K JEDNÁNÍ S OV NF V OLOMOUCI

Dnešního dne jsem se zúčastnil jednání na OV NF v Olomouci. Jednání se týkalo sestavení seznamu poslanců okresu Olomouc, kteří jsou zastoupeni v FS a ČNR. Tajemnice OV NF V. Kalvodová a tajemník MěV NF J. Tomášek se mnou jednali velice korektně a snažili se v co nejkratším čase vyplnit moji žádost.

Sestavili jsme seznam poslanců, jejich politikou příslušnost a volební obvod. Potíže nastaly, když jsem požadoval, za koho jednotliví poslanci kandidovali. Paní Kalvodová volala na ONV Olomouc, MNV Olomouc, na ústřední NF v Praze, ale nikde neměli zaznamenáno, za koho jednotliví poslanci kandidovali.

Asi po půl hodině mlčení jsem byl informován o tom, jak v minulosti probíhala kandidatura těchto poslanců, což mělo vysvětlit současnou neexistenci podkladů, za koho poslanci kandidovali. Poslanci byli jmenováni shora, jejich seznam zaslalo pražské centrum (!). Delegování a volební obvod se jim vždy nějaký našel. Když jsem panu Tomáškoví oponoval, že je to boření volebního zákona, řekl, že to bylo v souladu s tzv. demokratickým centralismem.

Tajemník MV NF i tajemnice OV NF se od uvedených volebních praktik distancují! Sami by již mnohé ze jmenovaných poslanců znovu zvolili!

Nyní mi nezbývá nic jiného, než volat na FS v Praze a chtít vědět, kdo naše poslance jmenoval, resp. zvolil.

V Olomouci 6. 12. 1989

Dušan Dvořák, člen OF Olomouc

MOŽNOSTI ODVOLÁNÍ POSLANCŮ

nejvyšších zastupitelských sborů

Podle platného čl. volebního zákona je možné odvolat poslance, který zklamal důvěru svých voličů nebo se dopustil činu nedůstojného poslance.

O návrhu na odvolání poslance rozhodují veřejné schůze voličů ve volebním obvodu veřejným hlasováním.

O svolání veřejné schůze mohou žádat složky NF, tzv. v každém jednotlivém případě ta složka NF, která poslance navrhla.

V Praze 25. 11. 1989

Studenti právnické fakulty UK

TECHNIKA ODVOLÁNÍ POSLANCŮ

1. POSLANCI FEDERÁLNÍHO SHROMÁŽDĚNÍ A NÁRODNÍCH RAD

Zklamal-li Váš poslanec Vaši důvěru, může být odvolán kdykoli. Obracete se na ten orgán NF, který jej navrhl s požadavkem, aby předsednictvo FS (NR) zajistilo svolání veřejné schůze voličů ve volebním obvodu. Nadpoloviční většinou hlasů při veřejném hlasování rozhodnou voliči o poslancově odvolání.

2. POSLANCI NÁRODNÍCH VÝBORŮ VŠECH STUPŇŮ

V tomto případě orgán NF, který poslanec navrhl, žádá o svolání veřejné schůze voličů radu MNV, ONV a KNV. Nadpoloviční většinou hlasů při veřejném hlasování rozhodnou voliči o poslancově odvolání.

Studenti PF UK

POSLANCI OKRESU VE FEDERÁLNÍM SHRO- MÁŽDĚNÍ

1. SNĚMOVNA LIDU

Jarmila Křížková (KSC, 124, CSZ)
ing. František Axman (KSC, 125, SDR)
Miroslava Vavřínová (KSC, 126, nepodařilo se zjistit, kým byla kandidována)

2. SNĚMOVNA NÁDODŮ

Milan Slavětinský (ČSS, 70, ČSS)
Stanislav Hanák (ČSL, 71, ČSL)

POSLANCI V ČESKÉ NÁRODNÍ RADĚ

Vladislav Třeška (KSC, 185,
Hana Lagová (KSC, 186, ROH)
Libuše Faltýnková (bezpartijní, 187,
CSZ)
Amálie Kadlířková (KSC, 188,

124 - Olomouc, 125 - Šternberk,

126 - Litovel

70 - Olomouc, 71 - Šternberk,

185 - Olomouc I, 186 - Olomouc II,

187 - Šternberk, 188 - Litovel

Vysvětlivky: jméno, polit. příslušnost, číslo volebního obvodu, údaj, kým byl kandidován (uvedené údaje týkající se tohoto bodu jsou pouze hypotetické, nepodařilo se je nikde zjistit).

AKTUALITY Z 6. 12. 1989

Zpracováno dle tisku, rozhlasu a televize

■ Sv. sl. - Olomoucký OV ČSS na středu 13. 12. od 18 hod. připravuje pro nejširší veřejnost diskusní fórum. Uskuteční se v kině Moskva a vedle představitelů strany v okrese se besedy zúčastní také zástupce Čs. veřejnosti pro lidská práva a humanitární spolupráci a redaktor Svobodného slova.

■ Stanice hvězda (relace OF) - Demokratické fórum komunistů vydalo 4. 12. prohlášení, ve kterém mimo jiné stojí:

„Vzhledem k tomu, že se stále množí snahy nepřímo začlenit DFK do současných struktur KSC, jsme nuceni se od tohoto snažení veřejně distancovat. Vyhlašujeme,

že nynější struktury KSC považujeme za stále nebezpečí pro reálný proces demokratizace společnosti a proto odmítáme, aby nás vydávaly za integrální součást nynější politiky KSC. V případě, že hnutí DFK bude nadále uměle začleňováno do současných struktur KSC, vyhrážejí si členové koordináční skupiny právo distancovat se všemi způsoby. Krajiní formou se jeví vystoupení z KSC. (!!!)

■ Sv. S1. - Z výsledků Generální prokuratury ČSR a z dalších poznatků parlamentní komise vyplývá:

- k zásahu bylo určeno celkem 629 příslušníků Správy SNB Praha a 940 příslušníků pohotovostního pluku VB ČSR; používali obušků a obranných hmatů, také však kopanců a úderů pěstmi, a to rovněž bezdůvodně i po odvělečení účastníků za uzavěru; po stlačení demonstrantů vytvořili příslušníci SNB kordóny, ve kterých bez důvodu bili demonstranty - k bezdůvodnému fyzickému napadení občanů příslušníky SNB docházelo i po skončení demonstrace a vyklízení

- způsob zásahu zakládá důvodné podezření ze spáchání trestních činů ublížení na zdraví, případně zneužití pravomoci veřejného činitele

- na straně bezpečnostních sil bylo zaznamenáno osm případů zranění: jeden příslušník SNB byl davem natlačen na překážku - utrpěl zhmožděliny břicha, další zhmožděliny palce, ostatních šest nebylo specifikováno

- zranění demonstrantů jsou vážnější: zhmožděliny, tržné rány, zlomenina obratle, lopatky, poranění páteře, krvácení do dutiny lebeční, zhmožděliny krajiny bederní a další; současný údaj 44 zraněných nelze považovat za konečný

- již při organizaci bezpečnostního opatření nebyla zajištěna jednotná instruktáž jednotek, a tak nebyla prakticky zajištěna možnost jednotného velení a výkonu velitelské pravomoci

- zásahu se účastnil oddíl zvláštního určení zřízený pro úplně jiné účely, aniž by byly zřetelné jakékoliv důvody, které by jeho nasazení odůvodňovaly

- zřejmě není k dispozici magnetofonový záznam radiového spojení mezi štábem a zasahujícími jednotkami

Parlamentní komise ve své práci intenzivně pokračuje.

■ Komise SL FS a SN FS a ČNR pro dohled nad vyšetřováním události ze 17. 11. 1989 v Praze zaslala 5. 12. ministru vnitra ČSSR dopis se žádostí, aby byli dočasně zproštěni výkonu služby funkcionáři z Federálního ministerstva vnitra, ministerstva vnitra a životního prostředí ČSR, Správy SNB hl. města Prahy a Středočeského kraje a Městské správy VB Praha v hodnostech: generálmajor, dva plukovníci, podplukovník a dva majori. V zájmu vyšetřování je, aby bylo zabráněno jejich služebnímu postavení případně ovlivňovat dosavadní i budoucí vyšetřování, které vede vojenská složka Generální prokuratury ČSR. Dále komise doporučila SL a SN, aby navrhla zbavit poslaneckých mandátů poslance FS M. Jakeše a M. Štěpána, kteří nesou přímou politickou odpovědnost za události 17. 11. 1989 a zejména za jejich politické důsledky.

■ Aktiv předsedů občanských výborů z Prahy 2 odeslal včera dopis předsednic-
tvu ÚV NF ČSSR, ve kterém navrhuje

odvolat poslance ing. M. Štěpána, GSc., poslance SL FS JUDr. L. Štrougala, poslance SL FS a prof. MUDr. T. Trávníčka, DrCs., poslance SN FS a dopis ÚV NF ČSR s návrhem odvolání prof. MUDr. V. Baláše, DrSc. poslance ČNR.

■ Poté, co nebyla autorita ústřední programové rady ČST opětovně akceptována, sloučila se ÚPR se stávkovým výborem ve stávkový výbor OF ČST, který včera předložil řediteli M. Pavlovi žádost:

1. o odvolání šéfredaktora a dalších vedoucích pracovníků ÚR TN (televizní noviny); nový z řad nestraníků

2. ukončení činnosti CZV a ZO KSC i LM v televizi

3. přidělení vysílacích časů OF a studentům

Ultimátum vyprší v pátek ve 12 hodin, jinak vstoupí v 19.30 obrazovka do stávky

■ Pracovníci lázní v Piešťanech se usnesli na tom, že po 3 týdny zdarma doléčí studenty, kteří byli zraněni 17. 11. v Praze.

■ Práce - Předsednictvo ÚRO na své mimořádné schůzi 5. 12. 1989 vyjádřilo nesouhlas se složením vlády ČSSR, která nezískala podporu odborářů. Požaduje pověřit funkcemi ve vládě ČSSR kompetentní, odborně připravené a morálně vyspělé členy všech politických stran i nestraníků tak, aby složení vlády vyjadřovalo vůli většiny lidu.

V případě nesplnění tohoto požadavku vyzývá ÚRO všechny členy, odborové orgány a organizace, aby 11. 12. 1989 vstoupily do manifestační generální stávky.

■ V souvislosti se změnami čl. Ústavy ČSSR číslo 4, 6 a 16 došlo v některých učebních předmětech s okamžitou platností k těmto úpravám: Na ZŠ se stáhnou učebnice On pro 7. a 8. ročník, On se v ZŠ a SŠ letos neklasifikuje a nemůže být volitelným předmětem maturitních zkoušek. Žáci 7. a 8. ročníku nebudou klasifikováni rovněž z dějepisu. Je nutné připravit zabezpečení výuky předmětů cizí jazyk - angličtina, francouzština, němčina, španělština, které v příštím roce nahradí ruský jazyk. Na SŠ se mění obsah On, dějepisu a branné výchovy. Bude zaveden i předmět ochrana přírody a životního prostředí.

OHLASY
ZE
SVĚTA

Darmstadt 28. 11. 1989
My, studenti Technické vysoké školy Darmstadt, jsme byli seznámeni s událostmi v Praze v posledních dnech - prostřednictvím přímých účastníků - našich kolegů, kteří se vrátili z Prahy a prostřednictvím masmédií. S Vaší stávkou plně solidarizujeme a podporujeme Vaše úsilí o demokratické změny ve Vaší vlasti.
+ 1073 podpisů

MALE ZPRÁVY Z VELKÉHO MĚSTA

■ V pátek 8. 12. v 18.00 na hale UP se koná Velký koncert. Vystoupí KAREL KRYL a jeho hosté (NOHAVICA, BRATRSTVO, IVAN HLAS + NAHLAS)

ZMĚNA PROGRAMU VYHRAZENA

■ V obci BEZPRÁVÍ se v sobotu 9. 12. bude pokládat základní kámen SKanzenu totality na našem území. Za stávkový výbor UP Olomouc tam jede Jiří Křečan.

■ Proslýchá se, že do svazku UP Pačké-
ho bude přijata obnovená Teologická fakulta, která by měla začít výuku 1. 9. 1990. Pokud tato fáma bude potvrzena, bude počet stávkujících k 1. 9. 1990 rozšířen nejméně 500 studentů.

■ V úterý 5. 12. odjel do Rakouska tři auta s výpravou našich studentů.

Jejich úkolem bylo:

- navázat styky s rakouskými studenty
- nakupovat z našich úspor náhradní díly k rozmnožovací technice
- uspořádat sbírku na naši podporu

POVEDLO SE!!!

ad a) navázat styk s Mezinárodní sekcí Svazu studentů Rakouska

ad b) nekoupili jsme

ad c) získat povolení k uspořádání mítinku v ulicích Vídně ve čtvrtek 7. 12.

■ Ve čtvrtek tedy vyjíždí podruhé a naposledy tři auta lidí, kteří uspořádají mítink v ulicích Vídně k získání podpory u nás. V autech bude soubor NOTA BONA, 3 překladatelé, kteří zároveň vezou překlad našeho PŘETLAKU v němčině, dva členové stávkového výboru. Fáma o tom, že budeme množit výjezdy do Rakouska je zcestná. Po této akci bude styk s rakouskými studenty jen telefonický.

- mh -

K ÚČASTI KOMUNISTŮ V OBČANSKÝCH FÓRECH

Z jednotlivých Občanských fór v obcích a zejména v závodech a na pracovištích přicházejí v posledních dvou dnech informace, že do nich vstupují i komunisté, někdy s úmyslem je ovládnout. Jsme demokraté, a proto nelze bránit našim spoluobčanům bez ohledu na jejich stranickou příslušnost, v účasti a práci v nově vznikající struktuře občanského hnutí. Je však potřeba, aby všichni ti, kdo v nich působí, byli upřímnými stoupenci našeho hnutí, jehož základním cílem je, jak se uvádí v prohlášení o vnitřní organizaci OF z 28. 11., „úplné otevření prostoru pro vznik politického pluralismu a pro uspořádání svobodných voleb v naší zemi“. Ten, jehož jednání je ve zjevném rozporu s úsilím o vytvoření demokratického systému při plném respektování lidských práv, nemá v našem hnutí co pohledávat a z Občanského fóra je třeba ho vyloučit. To bez ohledu na stranickou příslušnost. Takové vyloučení je zvláště naléhavé v případech, kdy ve fóru je větší skupina odpůrců demokracie. Mají-li

někde už dokonce většinu, je třeba, aby stoupenci občanského hnutí z fóra odešli, založili fórum nové a o svém postupu vydali veřejné prohlášení. Odpůrci demokracie jsou v menšině, nenechme se jimi ovládat a zastrašit! Abychom těmto konfliktním situacím předešli, musíme být při přijímání nových členů Občanského fóra, a zvláště členů jeho výborů, komisí apod., opatrní zejména tehdy, hlásí-li se k práci členové KSČ. Je nepřijatelné, aby jakákoliv skupina v rámci OF (např. členů KSČ, ale nejen jich) uplatňovala tzv. stranickou disciplínu, podle níž jsou ke společnému postupu předem zavazováni všichni členové této skupiny, včetně těch, kteří, by jinak s postupem nesouhlasili. Existence různých politických a společenských skupin, včetně komunistických, jejich ovlivňování a působení veřejného mínění je mimo rámec fóra naopak velmi žádoucí a rozhodně by nemělo docházet k diskriminaci nějaké skupiny při udělení slova při veřejných shromážděních v závodním a místním tisku apod. Demokracii můžeme vybudovat pouze demokratickými prostředky!

V některých podnicích a místech se setkávají občanští aktivisté s tím, že orgány státní moci, národní výbory, vedení podniků atd. odmítají se zástupci fóra jednat. Je to zpravidla tam, kde fóra dosud nezískala větší podporu spoluobčanů nebo spoluzaměstnanců. Zde pomůže jen jedno: obraťte se na občany a pracující závody, informujte je o své činnosti a vyzvějte je, aby se jí zúčastnili. Bude-li vás hodně, žádný předseda národního výboru nebo ředitel závodu jednat neodmítne.

Jaká je úloha STB v naší společnosti? Kým je dnes tento obrovský, čtyřicet let budovaný aparát kontrolován? Kdo ho řídí a můžeme vůbec věřit ujištěním, „že složky Bezpečnosti nepůjdou proti lidu“. Otázkou je, jak příslušníci těchto složek chápou lid a jeho vůli. Jedním z požadavků Občanského fóra je i vyšetření brutálního zákroku proti pokojně manifestujícím dne 17. 11. 1989. Ale tyto zákroky byly brutální ve všech případech od manifestace k 20. výročí vstupu vojsk Varšavské smlouvy do ČSSR přes Palachův týden až po listopadovou tragédii na Národní třídě. Přímých svědků těchto násilností je dost, odehrály se totiž přímo na veřejnosti. Ale je třeba upozornit na brutalitu příslušníků tajné policie, na jejich surové metody uplatňované proti aktivistům nezávislých iniciativ, proti chartistům, proti kulturnímu undergroundu 70. let. Pár příkladů z 80. let, které měly usplňovat občanskou žádost o vystěhovalecký pas: pálení prstů zapalo-

vačem písničkáři Vlastovi Třešňákovi, surové zbití Ziny Freundové, služební pistole namířená na hudebníka Vratislava Brabence. Všichni víme, že Pavel Wonka zemřel ve věznici na následky surového zacházení. Dosud nevíme, kdo u toho byl. A nestalo se vůbec nic, aby se tyto hrůzy přestaly opakovat. Nestalo se vůbec nic, co by umožnilo kontrolu veřejnosti nad nápravnými zařízeními, nemluvě už o služebních místnostech STB. Část zjištěných případů zneužívání a porušování zákonů eviduje Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných. Nad mnohými přechází mráz po zádech, především kvůli všemocnosti a nekontrolovatelnosti STB. Dnes se hovoří zvláště o pohotovostních jednotkách a LM. Myslím si, že je nutné upozornit i na tajně vykonavatele státní moci. (JJB)

HROZNĚ MOC DĚKUJEME
VŠEM TISKARŮM a TISKARĀKĀM
ZA POMOC PŘI PŘÍPRAVĚ TOHOTO
ČÍSLA.

STEJNĚ TAK DĚKUJEME
PRACOVNÍKŮM ONV v Olomouci
ZA MATERIÁLNÍ POMOC.

STUDENTI

CO MÁME DĚLAT

Sdružení stávkových výborů je dočasným orgánem, který vznikl z potřeb pracovníků výrobní i nevýrobní sféry při vyhlášení demonstrační politické stávky.

Po ukončení generální stávky existují stávkové výbory stále, dokud nevznikne odborná organizace, která by je nahradila a získala si plnou důvěru pracujících.

Úkolem stávkových výborů v současné době je:

1. Kontrola plnění stávkových požadavků
2. Vzájemná záruka a pomoc při jakékoliv represí vůči účastníkům stávky
3. Rozbor průběhu stávky a praktické organizační závěry

Teď se ptáme všichni - Co dál? Co máme konkrétně dělat my zde na závoděch a v místě bydliště? Žádoucí je přenést váhu na pozitivní práci v závodě či místě bydliště. Především potřebujeme odborovou organizaci, která by měla důvěru pracovníků. Tou není současné ROH.

Proto sdružení stávkových výborů doporučuje, aby stávkové výbory:

- a) vyzvaly pracovníky k vyslovení nedůvěry současné struktuře ROH, především ÚRO, a požadovaly jeho zrušení a změny struktury jeho odborového hnutí směrem k profesionálnímu svazům
- b) požadovaly odstoupení dosavadních závodních výborů ROH a zvolení nových se zdůvodněním:
 - dosavadní volby proběhly (ZV ROH) podle nedemokratického volebního řádu (viz volební řád schválený ÚRO s platností od 15. 10. 1989)
 - dosavadní odborové orgány se převážnou většinou postavily k otázce generální stávky proti vůli pracujících a často podporovaly i represe
 - návrh kandidátů mají předkládat členové odborů a ne dosavadní ZV ROH. Volby na všech úrovních mají být tajné, s možností výběru na principu absolutního počtu získaných hlasů.

Sjezd odborů se bude konat nejpozději v lednu 1990. Jeho svolavatelem bude sdružením stávkových výborů.

Nové volby do závodních výborů je nutné v jednotlivých závodech a organizacích provést do 20. 12. 1989. Požadujeme, aby na závodech a ostatních pracovištích politické strany nevyvíjely činnost. Žádáme o zrušení LM.

Vytvoření nových odborů a ustanovení jejich orgánů činnosti Sdružení stávkových výborů nekončí.

V Praze dne 30. 11. 1989

Sdružení
stávkových
výborů
adresa platí
do 3. 12. 1989
Prog. ústav
Opletalova 19
Praha 1
110 00
(další adresa
bude zveřejněna)

AUTOR DVOU TISÍC SLOV

Ludvík Vaculík, jedna z nejznámějších osobností Charty 77, se narodil roku 1926 v Brumově na Valašsku. Pracoval v Baťových závodech. Později působil jako vychovatel v dělnických internátech a studoval politiku a žurnalistiku na Vysoké škole politické a sociální v Praze. Pracoval v Rudém právu, Československém rozhlasu a Literárních listech a Listech.

Velkou pozornost vzbudil svým projevem na 4. sjezdu Svazu čs. spisovatelů (1967). Dva tisíce slov (1968), označované často jako kontrarevoluční pamflet, vyzývaly k emancipaci občanské společnosti, k systematickému avšak nenásilnému odporu vůči diktatuře.

Ludvík Vaculík je jedním z nejlepších současných českých žurnalistů, autorem mnoha desítek fejetonů, které čtenář neomylně pozná už podle svérázného a vypracovaného jazyka, který nezapře svůj moravský původ.

Vaculík je autorem několika románů, z nichž nejznámější je Sekyra (1967), která vyšla také v mnoha překladech. Další romány, Morčata a Český snář, se už doma šířily jen ve strojopisných kopiích. Velikou práci vykonal Ludvík Vaculík v 70. letech právě při šíření nezávislé literatury jako hlavní iniciátor a vedoucí známé edice Petlice.

DVA TISÍCE SLOV

L. VACULÍK, LITERÁRNÍ LISTY,

27. 6. 1968

Nejdřív ohrozila život našeho národa válka. Pak přišly další špatné časy s událostmi, které ohrozily jeho duševní zdraví a charakter. S nadějí přijala většina národa program socialismu. Jeho řízení se však dostalo do rukou nepravým lidem. Nevdalo by tolik, že neměli dost státnických zkušeností, věcných znalostí ani filozofického vzdělání, kdyby aspoň měli

ČS. ROZHLAS, SRPEN 1968

obyčejné moudrosti a slušnosti, aby uměli vyslechnout mínění druhých a připustili své postupné vystřídání schopnějšími.

Komunistická strana, která měla po válce velkou důvěru lidí, postupněji vyměňovala za úřady, až je dostala všechny a nic jiného už neměla. Musíme to tak říci a vědět to i ti komunisté mezi námi, jejichž zklamání nad výsledky je tak veliké jako zklamání ostatních. Chybná linie vedení změnila stranu z politické strany a ideového svazku v mocenskou organizaci, jež nabyla velké přitažlivosti pro vládyčtivé sobce, vyčítavé zbabělce a lidi, se špatným svědomím. Jejich příliv zapůsobil na povahu i chování strany, která nebyla uvnitř zařízena tak, aby v nich bez ostudných příhod mohli nabývat vlivu pořádní lidé, kteří by ji plynule proměňovali tak, aby se stále hodila do moderního světa. Mnozí komunisté proti tomuto úpadku bojovali, ale nepodařilo se jim zabránit ničemu z toho, co se stalo.

Poměry v komunistické straně byly modelem i příčinou stejných poměrů ve státě. Její spojení se státem vedlo k tomu, že ztratila výhodu odstupů od výkonné moci. Činnosti státu a hospodářských organizací neměly kritiku. Parlament se odnaučil rokovat, vláda vládnout a ředitelé řídit. Volby neměly význam, zákony ztratily váhu.

Nemohli jsme důvěřovat zástupcům v žádném výboru a když jsme mohli, nedalo se po nich zas nic chtít, protože nemohli ničeho dosáhnout. Ještě horší však bylo, že jsme téměř nemohli důvěřovat jeden druhému. Osobní i kolektivní čest upadla. S poctivostí se nikam nedošlo a o nějakém oceňování podle schopností darmo mluvit. Proto většina lidí ztratila zájem o obecné věci a starala se jen o sebe a o peníze, přičemž ke špatnosti poměrů patří i to, že ani na ty peníze není dnes spolehnout. Pokazily se vztahy mezi lidmi, ztratila se radost z práce, zkrátka přišly na národ časy, které ohrozily jeho duševní zdraví a charakter.

Za dnešní stav odpovídáme všichni, více však komunisté mezi námi, ale hlavní odpovědnost mají ti, kdo byli součástí či nástrojem nekontrolovatelné moci. Byla to

moc umíněné skupiny rozprostřená pomocí stranického aparátu z Prahy do každého okresu a obce. Tento aparát rozhodoval, co kdo smí a co nesmí dělat, on řídil družstevníky, družstva, dělníky, závody a občanům národní výbory. Žádná organizace nepatřila ve skutečnosti svým členům, ani komunistická. Hlavní vidinou a největším klamem těchto vládců je, že svou vůli vydávali za vůli dělnictva. Kdybychom tomu klamu chtěli věřit, museli bychom dnes dávat za vinu dělníkům úpadek našeho hospodářství, zločiny na nevinných lidech, zavedení cenzury, která zabránila, aby se o tom všem psalo, dělníci by byli vinni chybnými investicemi, ztrátami obchodu, nedostatkem bytů. Nikdo rozumný samozřejmě v takovou vinu dělníka neuvěří. Všichni víme, zejména to ví každý dělník, že dělnictvo prakticky nerozhodovalo v ničem. Dělnické funkcionáře dával odhlasovat někdo jiný. Zatímco se mnozí dělníci domnívali, že vládnou, vládnou jejich jménem zvláště vychovávaná vrstva funkcionářů stranického a státního aparátu. Ti fakticky zaujali místo svržené třídy a sami se stali novou vrchností. Spravedlivě však řekneme, že někteří z nich si tuto špatnou hru dějin uvědomili. Poznáme je dnes podle toho, že odcházejí křivdy, napravují chyby, vracejí rozhodování členstvu a občanstvu, omezují pravomoc i početní stav úřednického aparátu. Jsou s námi proti zaostalým názorům v členstvu strany. Ale velká část funkcionářů se brání změnám a má dosud dávku váhy. Má pořád ještě v ruce mocenské prostředky, zvláště na okresech a v obcích, kde jich může užívat skrytě a nezároveň.

Od začátku letošního roku jsme v obrodném procesu demokratizace. Začal v komunistické straně. Musíme to říci a vědět to i nekomunisté mezi námi, kteří odsud už nic dobrého nečekali. Je ovšem třeba dodat, že tento proces nemohl jinde ani začít. Vždyť jenom komunisté mohli po celých dvacet let žít jakýmsi politickým životem, jen komunistická kritika byla u věcí, které se dělaly, jen opozice v komunistické straně měla tu výsadu, že byla v doteku s protivníkem. Iniciativa a úsilí

demokratických komunistů je proto jen splátkou na dluh, který celá strana má u nekomunistů, jež udržovala v nerovnoprávném postavení.

Komunistické straně nepatří tedy žádný dík, patří jí snad přiznat, že se poctivě snaží využít poslední příležitosti k ochraně své i národní cti. Obrodný proces nepřichází s ničím příliš novým. Přináší myšlenky a náměty, z nichž mnohé jsou starší než omyly našeho socialismu a jiné vznikaly pod povrchem viditelného dění, měly být dávno vysloveny, byly však potlačovány. Nemějme iluzi, že tyto myšlenky teď vítězí silou pravdy. O jejich vítězství rozhodla spíše slabost starého vedení, které se zřejmě napřed muselo unavit dvacetiletým vládnutím, v němž mu nikdo nebránil. Zřejmě musely do plné formy dozrát všechny vadné prvky skryté už v základech a ideologii tohoto systému. Nepřeceňujme proto význam kritiky z řady spisovatelů a studentů. Zdrojem společenských změn je hospodářství. Správné slovo má svůj význam, jen když je řečeno za poměrů, které jsou už správně opracovány. Správně opracované poměry - tím se u nás, bohužel, musí rozumět naše celková chudoba a úplný rozpad starého systému vládnutí, kdy se v klidu a míru na náš účet zkompromitovali politické jistého typu. Pravda tedy nezvítězí, pravda prostě zbývá, když se všechno ostatní prostruje! Není tedy důvodu k národní vítězoslávě, je pouze důvod k nové naději.

Obracíme se na Vás v tomto okamžiku naděje, která je však pořád ohrožena. Trvalo několik měsíců, než mnozí z nás uvěřili, že mohou promluvit, mnozí však nevěří ani teď. Ale promluvíli jsme už tak a tolik jsme odkryli, že svůj úmysl zlidštit tento režim musíme jedine dokončit. Jinak by odplata starých sil byla krutá. Obracíme se hlavně na ty, kdo zatím jen čekali. Čas, který nastává, bude rozhodující pro mnoho let.

Čas, který nastává, je léto s prázdninami a dovolenými, kdy se nám po starém zvyku bude chtít všeho nechat. Vsaďte se však, že naši milí odpůrci si nepopřejí letního oddechu, budou mobilizovat své závazné lidi a budou si teď už chtít zařídít klidné svátky vánoční. Dávejme tedy pozor, co se bude dít, snažme se tomu porozumět a odpovídat. Vzdejme se nemožného požadavku, aby nám vždy někdo vyšší podal k věcem jediný výklad a jediný prostý závěr. Každý si bude muset udělat své závěry na svou zodpovědnost. Společné shodné závěry je možno jen najít v diskusi, která je vlastně jedinou naší demokratickou vymožeností letošního roku. Do příštích dnů musíme jít také s vlastní iniciativou a vlastními rozhodnutími. Především budeme odporovat názorům, kdyby se vyskytly, že je možné dělat nějakou demokratickou obrodu bez komunistů, případně proti nim. Bylo by to nespravedlivé, ale také nerozumné. Komunisté mají vybudované organizace, v těch je třeba podpořit pokrokové křídlo. Mají zkušené funkcionáře, mají konečně v rukou páky a rozhodující tlačítka.

Před veřejností však stojí jejich akční program, který je také programem prvního vyrovnání největší nerovnosti a nikdo jiný nemá žádný stejně konkrétní program. Je

ČS. ROZHLAS, SRPEN 1968

třeba požadovat, aby se svými místními akčními programy přišli před veřejnost

v každém okrese a v každé obci. Tu náhle půjde o velmi obyčejné a dávno očekávané a správné věci. KSČ se připravuje na sjezd, který zvolí nový ústřední výbor. Žádejme, aby byl lepší než ten dnešní. Říká-li dnes komunistická strana, že své vedoucí postavení napříště chce opírat o důvěru občanů a ne o násilí, věřme tomu potud, pokud můžeme věřit lidem, které už teď posílá jako delegáty na okresní a krajské konference.

V poslední době jsou lidé zneklidnění, že se postup demokratizace zastavil. Tento je zčásti projevem únavy ze vzrušeného dění, zčásti odpovídá faktu: minula sezóna překvapivých odhalení, vysokých demisí, opájitých projevů nebývalé slovní smělosti. Zápas sil se však poněkud jen skryl, bojuje se o obsah a znění zákonů, o rozsah praktických opatření. Krom toho novým lidem, ministrům, prokurátorům, předsedům a tajemníkům musíme popřát čas na práci. Mají právo na tento čas, aby se mohli buďto osvědčit nebo znemožnit. Krom toho od centrálních politických orgánech nelze dnes čekat víc. Stejně projeví nechtě podivuhodné ctnosti.

Praktická kvalita příští demokracie závisí na tom, co se stane s podniky a v podnicích. Při všech našich diskusích nás nakonec mají v rukou hospodáři. Dobré hospodáře je třeba hledat a prosazovat. Je pravda, že všichni jsme ve srovnání s rozvinutými zeměmi špatně placeni a někteří ještě hůř. Můžeme žádat peněz, které lze natisknout a tím znehodnotit. Žádejme však spíše ředitele a předsedy, aby nám vyložili, co a kolik chtějí vyrábět a komu a zač prodávat, kolik se vydělá, co z toho se vloží do modernizace výroby a co je možno rozdělit. Pod zdánlivě nudnými titulky běží v novinách odraz velmi tvrdého boje o demokracii nebo koryta. Do toho mohou dělníci jakožto podnikatelé zasáhnout tím, koho zvolí do podnikatelské správy a podnikových rad. Jako zaměstnanci mohou pro sebe udělat nejlíp, když si za svoje zástupce do odborových orgánů zvolí své přirozené

vůdce, schopné a čestné lidi bez ohledu na stranickou příslušnost.

Jestliže nelze v této době čekat od nynějších centrálních politických orgánů víc, je třeba dosáhnout více v okresech a obcích. Žádejme odchod lidí, kteří zneužili své moci, poškodili veřejný majetek, jednali nečestně nebo krutě. Je třeba vynalézt způsoby, jak je přimět k odchodu. Například: veřejná kritika, rezoluce, demonstrace, demonstrační pracovní brigády, sbírka na dary aj. pro ně do důchodu, stávka, bojkot jejich dveří. Odmítat však způsoby nezákonné, neslušné a hrubé, neboť by jich využili k ovlivňování Alexandra Dubčeka.

Náš odpor k psaní hrubých dopisů musí být všeobecný, aby každý takový dopis, který ještě dostanou bylo možno považovat za dopis, který si dali poslat sami. Oživujte činnost Národní fronty. Požadujeme veřejné zasedání národních výborů - k otázkám, které nechce nikdo znát, usta-

NÁRODNÍ MUZEUM
SRPEN 1968

VÁCLAVSKÉ NÁMĚSTÍ, SRPEN 1968

vujeme občanské výbory a komise. Je to prosté: sejdou se lidé, zvolí předsedu, vedou řádně zápis, publikují svůj nález, žádají řešení, nedají se zakřiknout. Okresní a místní tisk, který většinou zdegeneroval na úřední troubu, proměňujeme v tribunu všech kladných politických sil, žádáme ustavení redakčních rad ze zástupců NF nebo zakládáme noviny. Ustavujeme výbory na ochranu svobody slova. Uslyšíme-li divné zprávy, ověříme i je, vysíláme delegace na kompetentní místa, jejich odpovědi zveřejňujeme třeba na vratech. Podporujeme orgány bezpečnosti, když stíhají skutečnou trestnou činnost, naší snahou není způsobit bezvládní a stav všeobecné nejistoty. Vyhýbáme se sousedským hádkám, neuzříjeme se v politických souvislostech, prozrazujeme fyzily. Oživený letní pohyb po celé republice vyvolá zájem o uspořádání státoprávního vztahu mezi Čechy a Slováků. Považujeme federalizaci za způsob řešení národnostní otázky, jinak je to jen jedno z významných opatření k demokratizaci poměrů.

Toto opatření nemusí samo o sobě přinést ani Slovákům lepší život. Režim (v českých zemích zvláště se tímještě neřeší. Vláda stranicko-státní byrokracie může trvat. Na Slovensku dokonce o to líp, že jako „vybojovala větší svobodu“.

Veliké znepokojení v posledních chvílích pochází z možnosti, že by do našeho rozvoje zasáhly zahraniční síly, tváří v tvář všem přesílám, můžeme jediné trvat slušně na svém a nezačínat si. Svě vládě můžeme dát najevo, že za ní budeme stát třeba se zbraní, pokud bude dělat to, k čemu jí dáme mandát a své spojence můžeme ujistit, že spojenecké, přátelské a obchodní smlouvy dodržíme. Naše podrážděné výtky a nepodložená podezření musí jen ztěžovat postavení naší vlády, aniž nám pomohou. Rovnoprávné vztahy si beztak můžeme zajistit jediné tím, že zkvalitíme své vnitřní poměry a dovedeme obrodný proces tak daleko, že jednou ve volbách si zvolíme státníky, kteří budou mít tolik statečnosti, cti i politického umu, aby takové vztahy ustavili a udrželi. To je ostatně problém naprosto všech vlád a všech menších států světa. Letošního jara se nám nám znovu tak jako po válce vrátila velká příležitost. Máme znovu možnost vzít do rukou naši společnou věc, která má pracovní název socialismus a dát jí tvar, který by lépe odpovídal naší kdysi dobré pověsti i poměrně dobrému minění, jež jsme o sobě původně měli. Toto jaro právě skončilo a už se nevrátí. V zimě se všechno dozvíme.

VÁCLAVSKÉ NÁMĚSTÍ, SRPEN 1968

Tím končí toto naše prohlášení k dělníkům, zemědělcům, úředníkům, umělcům, vědcům technikům a všem.

Napsáno bylo z podnětu herců a všech. Podpisy nejsou plnou sbírkou souhlasu, nýbrž jen vzorkem z různých skupin

občanstva podle toho, jak bylo koho možno zastihnout.

ČESKOSLOVENSKÝ OLYMPIJSKÝ VÝBOR

PRAHA 1. prosince 1989

STUDENTŮM, KTEŘÍ SE STALI SVĚDOMÍM NÁRODA A POZVEDLI SVŮJ HLAS

Mladí přátelé, stalo se již tradicí, že Československý klub fair-play na podzim každého roku volí své nové členy - rytíře sportu.

Podzim roku 1989 se do dějin našich národů zapsal zlatým písmem. 17. listopad 1989 se svými tragickými událostmi stal historickým mezníkem, kdy naši studenti prokázali vysoké morální hodnoty a dali zářný příklad všem občanům Československa.

Po dlouhých letech politické nesvobody a útlaku čestných lidí to byli studenti vysokých a středních škol, nejprve v Praze, vzápětí pak po celé naší vlasti, kteří zvedli hlavu a odmítli dále snášet zvlí a násilí. S velkou odvahou, zároveň však s úžasným citem a smyslem pro fair-play, naši studenti ukázali cestu, po které je jediné možné jít za splněním ideálů humanismu, demokracie a spravedlivého společenského řádu.

Slavnostní zasedání Československého klubu fair-play, konané dne 1. prosince 1989 v Praze, se rozhodlo udělit všemu studentstvu československých vysokých a středních škol.

ZVLÁŠTNÍ CENU FAIR-PLAY ROKU 1989

a vyslovit přesvědčení, že stejně jako 17. listopadu 1989 a ve dnech bezprostředně následujících bude naše mladá generace i v celém svém životě hájit ušlechtilé ideály humanismu a zásad fair-play.

zasloužilý umělec
Miroslav DOLEŽAL
předseda Klubu fair-play

PŘETLAK, STUDENTSKÝ INFORMAČNÍ SERVIS. Vydává: ONV v Olomouci, odbor vnitřních věcí. Redakce: Olomouc, Křížkovského 10. Šéfredaktor: Milan Hanuš. Odp. redaktori: Tomáš Novák, Petr Koffer, Lucie Horčíčková, Martin Kotyza. Povoleno OK ONV v Olomouci č. 0380502889 ze dne 7. 12. 1989